

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

Денисової Аліни Юріївни

«Технології «чорного піару» у політичних процесах сучасності»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за
спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси.

Тема дисертаційного дослідження Денисової А.Ю. зумовлена актуальністю аналізу трансформаційних процесів в Україні, яким притаманне посилення суперечностей в реалізації економічних, політичних та соціальних інтересів суспільних груп та політичних акторів. Вибухи масової політичної активності у 2004 та в 2013 роках викликали формування системи маневрування в розвитку політичних процесів між інтересами кланів та суспільними вимогами реальної демократії й участі громадян. Російська агресія, що набула форми «гібридної війни», радикалізує протистояння в політичному, військовому та в інформаційному плані. У таких умовах технології «чорного піару» широко використовуються учасниками політичного процесу. Важливого значення набуває глибоке вивчення такої форми комунікативної взаємодії, особливостей реалізації та можливостей протистояння маніпулятивним технологіям. Дослідження присвячено вивченню базових категорій «чорного піару», його технологічного інструментарію, аспектів політико-правового врегулювання, засобів інформаційної безпеки, комунікації між суспільством та політичними акторами в розвитку політичних процесів. Важливого науково-теоретичного та практичного значення набуває комплексне дослідження технологій «чорного піару» у контексті специфіки предметного поля політології, оскільки його сутність, функції, сфери прояву прямо впливають на особливості розвитку українських політичних процесів. Тема роботи обумовила мету та завдання дослідження.

Мета полягає у визначенні сутності, функцій, сфер прояву, засобів упровадження та соціально-політичних умов розвитку «чорного піару» під час формування політичних процесів і політичної сфери України.

Визначена мета дослідження деталізована авторкою в наступних завданнях:

- дослідити сутність, поняття, еволюцію та основні чинники розвитку «чорного піару» як елемента політичного процесу;
- здійснити критичний огляд сучасних досліджень з проблематики «чорного піару» в політичних процесах;
- проаналізувати основний політичний зміст «чорного піару» як системного елемента політичних процесів;
- дослідити методи вироблення «чорного піару» й детермінанти прогнозування їх наслідків у політичних процесах та виборчих кампаніях;
- розглянути основні тенденції та закономірності розвитку «чорного піару» в Україні;
- показати функції «чорного піару» та інтернет-технологій у системі відносин між владою та суспільством;
- визначити роль «чорної політичної реклами» в політичних процесах сучасності;
- оцінити значення застосування зв'язків з громадськістю засобами «чорного піару»;
- обґрунтувати політичну пропаганду та політичні скандали як різновид технологій виборчого «чорного піару», піар-маркетингових стратегій політичних акторів та окреслити мету їхньої участі в політичних процесах сучасності;
- виявити особливості застосування технологій «чорного піару» у політичному просторі України.

Об'єкт дослідження – політичний процес в умовах перехідного стану політичної системи в контексті впливу «чорного піару» та інших політичних технологій маніпулювання масовою свідомістю індивіда, що формують його політичну поведінку.

Предмет дослідження - технології «чорного піару» та результати їх застосування в умовах трансформаційних політичних процесів в Україні.

Робота чітко структурована та логічно аргументована, розділи та підрозділи відповідають завданням дослідження.

Не викликають заперечень ряд теоретичних положень, які характеризуються науковою новизною:

- аргументовано, що використання технологій «чорного піару» в політичній сфері України зумовило перетворення політики в ринково-орієнтований політичний процес, а не механізмом ефективної комунікації та взаємодії між владою та суспільством. Доведено, що чорний піар у політичному процесі спотворює свідомість громадян у технологію легітимізації бажаного сприймання політичної дійсності. Виявлено, що, з одного боку, низька політична культура населення сприяє поширенню технологій «чорного піару», з іншого боку, саме в результаті штучного спотворення політичного простору залучається все менше і менше громадян;

- доведено, що в українському політичному просторі знижується роль та значення політичних платформ. Успіх у політичному процесі більшою мірою починає залежати від технологій «чорного піару»: скандалів, кліше, актуалізації другорядних питань у відповідності з наявною кон'юнктурою політичного ринку. Отже, підвищується роль іміджевих стратегій політичних сил, які ретельно формуються з урахуванням уподобань певної групи громадян;

- на підставі компаративного аналізу виборчих кампаній встановлено, що в українському політичному просторі використання технологій «чорного піару» в чистому вигляді стає неефективним, оскільки в ньому відбувається вплив чіткого регіонального розділення на тематику «чорного піару», у результаті чого політичний або виборчий процес завжди підкріплюється адміністративним ресурсом з метою гарантованої перемоги бажаного для зацікавлених груп кандидата. Як результат, влада та суспільство перебувають

у спотвореній політичній реальності, що призводить до непередбачуваних наслідків;

- досліджено особливості використання технологій «чорного піару» як в залежності від регіонального сприйняття, так і змістовного наповнення кожної з них. Доведено, що політичні актори (політична еліта, партії, політичні лідери), створюючи у вигляді політичних платформ поствиборчу реальність, продовжують використання чорного піару й далі, але як технологію виправдовування власних прорахунків у просторі політичної боротьби з опонентами.

- запропоновано систематизацію технологій «чорного піару», політичного маркетингу та виборчих стратегій у трансформаційних політичних процесах, які є складовою частиною технологій політичного маркетингу, а методологічний інструментарій – складовою піар-технологій.

Повнота викладу наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації, знайшла своє відображення в опублікованих працях. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 8 наукових публікацій, із яких 7 статей у фахових виданнях з політичних наук і одна у періодичному виданні політологічної тематики іноземної держави і 8 тезах конференцій.

Структура дисертації зумовлена метою і завданнями, що були визначені у процесі науково-теоретичної розробки обраної теми. Наукове дослідження складається із вступу, чотирьох розділів, шести підрозділів, висновків та списку використаної літератури. Загальний обсяг рукопису дисертації становить 237 сторінки (з них 211 – основний текст). Список використаних джерел містить 200 позицій.

Дисертація оформлена у повній відповідності з вимогами і цілком відповідає паспорту обраної спеціальності (23.00.02 – політичні інститути та процеси). Автореферат складає повне і переконливе уявлення про зміст дисертації, її структуру, теоретичні висновки, а також адекватно відображає

основні положення наукової новизни та висновки дисертаційного дослідження. Автореферат оформлено у відповідності з сучасними вимогами.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що положення та висновки дисертації дають основу для подальшого як теоретичного, так і прикладного дослідження застосування технологій «чорного піару» в українському політичному процесі, а також можуть бути використані в практиці органів державної влади, політтехнологів і політконсультантів, громадських організацій. Науково-теоретичні та практичні напрацювання й висновки дослідження можуть використовуватися у вищих навчальних закладах при читанні курсів з публік релейшнз, політичного маркетингу, політології, прикладної політології, державного управління.

В цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження А.Ю.Денисової, необхідно висловити ряд зауважень та побажань щодо окремих його положень:

1.Авторка у своєму дослідженні детально розглянула використання «чорного піару» у політичних процесах в Україні, проте робота б виграла від співставлення вітчизняної практики з існуючим світовим досвідом використання таких технологій.

2.Доцільно було б детальніше окреслити механізми, шляхи та методи протидії впливу «чорного піару» на інституційному та особистісному рівнях.

3.Потребують більш чіткого і системного аналізу детермінанти переходу «чорного піару» у площину повсякденності, сам перебіг якого авторка аналізує в дисертаційному дослідженні.

4.Більшу увагу в дисертаційному дослідженні потрібно було зосередити на аналізі зовнішньополітичних впливів, в тому числі економічних, інформаційних та інституційних, на контент, технології та інтенсивність застосування «чорного піару» в сучасному українському політичному процесі.

Загальний висновок

Висловлені зауваження не знижують наукової значимості дисертації, мають дискусійний характер і швидше є побажаннями для подальшої розробки даної проблематики. Вони не впливають на позитивну оцінку даного дисертаційного дослідження, яке містить актуальний теоретичний і практичний матеріал. Запропоновані дисертанткою результати та висновки дослідження мають беззаперечну науково-практичну цінність для політичної науки. Поставлена у дослідженні мета досягнута, основні завдання успішно вирішені.

Дисертаційна робота та автореферат Денисової Аліни Юріївни «Технології «чорного піару» у політичних процесах сучасності» виконані на належному науковому рівні, відповідають вимогам МОН України та пп. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами), які висуваються до кандидатських дисертацій та відповідає паспорту обраної спеціальності, а їх авторка заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси.

Офіційний опонент:

кандидат політичних наук, доцент
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,
директор Центру соціальних досліджень,
доцент кафедри політології

Доцяк І. І.

